

Карпенко Олександр Миколайович
старший викладач кафедри тактико-спеціальної
підготовки Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ПІДВІДОМЧИХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Складні і неоднозначні зміни, які відбуваються в Україні на шляху становлення демократичної держави, постійно потребують здійснення комплексного і системного реформування всіх галузей вітчизняного права і багатьох сфер суспільного життя. Адміністративно-правова реформа як складова частина такого реформування охоплює всі явища цієї сфери, особливо ті, існування і реалізація яких супроводжується застосуванням заходів державно владного впливу. Головною метою реформи правової системи є найповніше забезпечення конституційних принципів організації державної влади, принципу верховенства права, гуманістичних необхідностей щодо діяльності держави.

У юридичній літературі цій проблемі приділяється недостатня увага, незважаючи на її очевидне науково-практичне значення. Даному питанню та проблемі удосконалення порядку провадження у справах про адміністративні правопорушення в органах внутрішніх справ у цілому присвятили свої праці такі вчені як: О. І. Остапенко, О. М. Бандурка, В. К. Колпаков, Д. М. Бахрах, А. Т. Комзюк, М. М. Стоцька, О. М. Дядькін, М. О. Ктіторов та інші. Проте, у працях зазначених науковців відсутній єдиний уніфікований підхід до проблеми удосконалення порядку провадження у справах про адміністративні правопорушення в органах та підрозділах Національної поліції.

Метою є дослідження особливостей провадження у справах адміністративних правопорушень підвідомчих НПУ.

Адміністративно-юрисдикційну діяльність поліції можна визначити як діяльність, спрямовану на реалізацію визначених законодавством повноважень щодо боротьби з адміністративними правопорушеннями, яка полягає, зокрема, в виявленні цих правопорушень, збиранні та перевірці доказів, оформлення необхідних процесуальних документів, розгляд підвідомчих справ і прийняття по ним відповідних рішень, постанов, а також справи які знаходяться у виконавчому провадженні для розгляду їх за підвідомчістю та справи знаходяться у виконавчому провадженні [1, с. 114].

Провадження у справах про адміністративні правопорушення, будучи складовою частиною адміністративного процесу, має свою структуру, що утворюється сукупністю стадій, які характеризуються функціональною специфічною спрямованістю, відносною самостійністю і логічною завершеністю. Структурно провадження складається зі стадій, які складаються з етапів, на яких реалізуються певні процесуальні дії. У чинному законодавстві про адміністративні правопорушення питання щодо визначення його стадій чітко не врегульоване. В адміністративно-правовій науці щодо цього питання панує плюралізм думок. Так, В.К. Колпаков виділяє 6 стадій в адміністративно-деліктному провадженні: порушення справи, адміністративне розслідування, розгляд справи, винесення постанови, перегляд постанови, виконання постанови, зазначаючи, що вони реалізуються в 19 етапах, [2]. Е.Ф. Демський виділяє п'ять стадій: відкриття справи, розгляд справи, винесення постанови, перегляд постанови, виконання постанови [3]. Таку саму позицію розділяє і професор С.Г. Стеценко. Більшість учених (Т.О. Коломоець, О.В. Кузьменко, М.І. Миколенко,) підтримують позицію, згідно з якою виділяють чотири основних стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення.

У провадженні в справах про адміністративні правопорушення уповноваженими на те органами і посадовими особами Національної поліції України реалізуються загально-юрисдикційні принципи, що мають свою специфіку, обумовлену адміністративно-правовою природою правовідносин, які виникають між учасниками провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Суд, розглядаючи справу в порядку адміністративного судочинства, у справах про адміністративні правопорушення, перелік яких зазначений в ст. 222 КпАП, не має права покладати на себе повноваження органів Національної поліції щодо вирішення питань, законодавством віднесених до компетенції цього органу і виносити постанову, певне ст. 284 КпАП замість зазначеного суб'єкта владних повноважень.

За результатами розгляду справи про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 2 ст. 122 КпАП, органи Національної поліції виносять постанову (ч. 1 ст. 283 КпАП). Відповідно до ч. 1 ст. 284 КпАП, у справі про адміністративне правопорушення, орган (посадова особа) виносить одну з таких постанов:

- 1) про накладення адміністративного стягнення;
- 2) про застосування заходів впливу, передбачених ст. 24-1 цього Кодексу;
- 3) про закриття справи.

Слід звернути увагу на те, що значна частина посадових осіб органів поліції виконує на підготовчій

стадії провадження великий обсяг дій юрисдикційного характеру, пов'язаних з виявленням події та дослідженням обставин правопорушення, складанням протоколу про адміністративне правопорушення та збором необхідних матеріалів для правильного і об'єктивного вирішення справи.

Отже, органи поліції є одним з головних суб'єктів адміністративно-юрисдикційної діяльності. Жоден інший орган адміністративної юрисдикції не наділений таким великим обсягом повноважень. Тому на такий суб'єкт владних повноважень, як Національна поліція, має великий спектр дій щодо виявлення, попередження, фіксування та припинення адміністративних деліктів.

1. Адміністративна діяльність. Частина особлива : підручник / за заг. ред. проф. О. М. Бандурки. Х. : Вид-во Ун-ту внутр. Справ ; "Еспада", 2013. 368 с.

2. Колпаков В.К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право) : навчальний посібник / В.К. Колпаков. К. : Юрінком Інтер, 2008. С. 196

3. Демський Е.Ф. Адміністративне процесуальне право України : [навчальний посібник] / Е.Ф. Демський. Київ : Юрінком Інтер, 2008. С. 449.

Квітка Яніна Михайлівна

професор кафедри поліцейського права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Гусєва Катерина Анатоліївна

доцент кафедри поліцейського права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

У зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 введено воєнний стан із 24 лютого 2022 року який продовжено до 25 травня 2022 року.

Теоретичною основою вивчення питань діяльності поліції в умовах воєнного стану стали публікації провідних науковців Ю. Г. Барабаша, В. В. Белєвцевої, С.С. Засулька, І. В. Кириленка, М. П. Кучерявенка, С. О. Кузнїчена, В. І. Олефіра, К. М. Пасинчука, М. М. Медвідь, Х. П. Ярмакі та інших вчених.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» воєнний стан є особливим періодом правового режиму, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини та громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [1].

Статтею 10 вказаного Закону визначено, що у період воєнного стану не можуть бути припинені повноваження, зокрема органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність і досудове розслідування [1].

Діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування в умовах введення воєнного стану зводиться до сприяння органам управління, створеним на визначеній території, в безпосередньому вирішенні завдань оборони держави.

- Військові адміністрації населених пунктів на відповідній території здійснюють повноваження із сприяння діяльності суду, органів прокуратури, юстиції, служби безпеки, органів Національної поліції, тощо та заслуховують інформацію прокурорів та керівників органів Національної поліції про стан законності, боротьби із злочинністю, охорони громадської безпеки і порядку та результати діяльності на відповідній території [1].

Згідно з пунктом 24 частини першої статті 23 Закону України «Про Національну поліцію» поліція відповідно до покладених на неї завдань бере участь відповідно до повноважень у забезпеченні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану у разі його введення на всій території України або в окремих місцевостях. Крім того, статтею 24 цього Закону визначено додаткові повноваження поліції та встановлено, що у разі виникнення загрози державному суверенітету України та її територіальній цілісності, а також у